

Hit med madpakkerne, indsendt af Svend Otto Thomsen og Aase-Beate Frederiksen, Sdr Tranders

Mit navn er Marianne Grann, og jeg er datter af Svend Otto Thomsen og niece til Aase-Beate Frederiksen, og det er på deres vegne at jeg fortæller/genfortæller disse historier, som jeg finder interessante ift hvad det er, I efterspørger i Nordjyske:

Svend Otto Thomsen, yngste søn af Marianne og Laurits Thomsen, Nr. Tranders. Hans forældre kom fra Sønderjylland, og hans far arbejdede som ringer og graver ved Nr. Tranders Kirke indtil sin død i 1936. Min far bor stadig i Nr. Tranders i det hus, som han er født i.

Jeg blev født i 1930, som den yngste i en børneflokk på otte, og min storebror Magnus var hele 21 år ældre end jeg. Magnus og hans kone Signe lavede illegale aviser til uddeling, og dem duplikerede de i et rum ovenpå hvælvingerne i Nr. Tranders Kirke, hvortil der er adgang fra kirkens tårn. Tyskerne havde et vagthus udenfor diget ved kirken, og en aften fandt soldaterne ud af at de ville gå op i tårnet og kigge ud derfra, for at se om der foregik noget i omegnen, som kunne interessere dem – og sikkert også fordi det var koldt i deres vagthus. Magnus og Signe var i gang med at duplikere de illegale aviser, da tyskerne løb forbi døren ind til rummet over kirkens hvælvinger for at komme helt op i tårnet, og de hørte straks op med at lave aviserne og gemte sig. Præstens søn Eskild Husum der holdt øje med tingene, kunne se at der kunne udvikle sig en farlig situation her. Så han gik ned til nr. 2 hus efter kirken, hvor jeg boede sammen med min mor Marianne og spurgte, om hun ikke kunne gøre noget. Min mor gik så op til kirken og talte med soldaterne, og da hun tidligere havde boet som en del af det danske mindretal i Tyskland, kunne hun tale tysk. Desuden lignede hun en fredelig morlille med sin knold i nakken, så de to ting i forening samt det faktum, at det var meget unge mænd, gjorde, at de hørte efter hvad hun sagde – nemlig, at hun havde ansvaret for at låse tårnet om aftenen, og det var det hun kom for at gøre, så ville de ikke være så venlige at komme ud af tårnet alle sammen? Min mor fik låst for tårnet og gik hjem, og en halv time senere listede hun op til tårnet igen og fik låst op for Magnus og Signe, så de kunne komme ud.

Min bror Magnus var med i en illegal gruppe sammen med Eskild Husum og de tre brødre Aage, Knud og Søren Andersen. Aage var leder af gruppen. Alle på nær Magnus blev fanget af tyskerne en nat, og det lykkedes Aage at overbevise tyskerne om at de kun var fire i gruppen, så derfor gik min bror fri. Aage blev sendt i koncentrationslejr i Tyskland, og der døde han. Hans medfanger havde mærket stedet hvor hans aske var blevet begravet, så de gravede hans aske op da krigen sluttede og tog den med til Danmark. Aage Andersen ligger begravet på en hædersplads øverst oppe på Nr. Tranders kirkegård. Eskild, Knud og Søren blev sendt til Frøslevlejren, og de overlevede alle krigen.

Magnus og Signe fortsatte med at trykke de illegale aviser, og jeg cyklede ud og afleverede mange af dem, bl.a. til bageren i Øster Sundby, som modtog og fordelte mange aviser.

Jeg gik i skole i Vejgård Vestre under krigen, og jeg husker engang hvor der var nødlandet et tysk fly i Bolsmans Bakker (1943), og det var meget spændende for os drenge. Min kammerat Harly og jeg talte med genbodrenge Møller-Bent, som kunne fortælle, at han havde været oppe og se på det nødlandede fly, og det var ikke spor farligt for der var ikke nogen der. Da Harly og jeg kun skulle have sløjd den dag og skulle møde sent, så kunne vi snart blive enige om, at vi skulle op og kigge på det fly. Det så også spændende ud, og vi ville selvfølgelig også ind og kigge nærmere på det,

så vi åbnede døren hvorefter vi bare så et par geværer, der pegede på os – det var ikke mandskabet fra flyet, men de soldater der var posteret i Nr. Tranders, som nu befandt sig der. Vi blev meget forskrækkede, og de forlangte at kigge i vores skoletasker, hvilket vi selvfølgelig indvilligede i. Da de fandt vores madpakker gjorde de store øjne, og dem konfiskerede de, men de gav os nogle mønter for dem og sendte os hjem igen.

Da krigen var slut blev tyskerne afvæbnede inden de blev sendt på gå-ben mod Tyskland. Våbnene blev lagt i store dynger og der blev sat ild til dem, hvorefter man bare lod dem brænde. Jeg og mine kammerater rodede rundt i dyngerne og fandt brugbare våben, og vi fandt også en masse ammunition, og det var vores bedste legetøj i lang tid. Det var et under, at ingen af os kom til skade ved det. På et tidspunkt hvor jeg var oppe i Bolsmans Bakker legede jeg med et maskingevær, som mine venner Leo, Harly og jeg "ejede" i fællesskab. Jeg skød løs med maskingeværet mod træerne, og det lykkedes mig at fælde et af træerne med kuglerne – dét var sjovt! Selv på trods af al den larm som mine kammerater og jeg lavede med jævne mellemrum, så kom der aldrig nogen for at se efter, hvad der skete.

Aase-Beate Frederiksen, yngste barn af syerske Astrid Jensen og snedker Jens Christian Jensen, Arendrupsvej 8, Tylstrup

Jeg er født i 1936 i Tylstrup, og jeg begyndte i skolen, det må have været i 1943. Der var lige blevet bygget en fin ny skole i Tylstrup, og den var så fin, fortalte min søster Rita, at vi skulle have sivsko på for ikke at ødelægge gulvene. Men kort tid efter jeg var begyndt i den nye skole, kom tyskerne og forlangte at overtage den, og der blev lavet lazaret i vores skole. Vi måtte så gå i skole i missionshusene Frimission og Indre Mission.

Den ny skole/lazarettet lå lige op ad jernbanen, og jeg og min familie boede lige over for på Arendrupsvej. Så vi så togene komme ind – som jeg mindes det kom de fra østfronten, og de var fyldte med sårede soldater, som på bårer blev løftet ud af vinduerne i togene, hvorefter bårerne blev anbragt på fjelvogne med heste spændt for – vi kunne høre de sårede skribe ovre hvor vi boede.

Bag skolens toiletter som lå helt ud mod jernbanen, kunne man se krematorieskorstenen, og den lå lige over for vores hus. Resterne fra de døde blev gravet ned i 1. lærer Jensens have.

Tyskerne havde også overtaget Gl. Vraa herregård, og jeg husker vognene med hesteforspand, der løb løbsk igennem byen.

En dag sendte min mor mig til bageren for at købe brød, og der var en tysk soldat som ville købe en is til mig, men jeg havde fået at vide at jeg ikke måtte tale med tyskerne, så jeg stak i at tude i vilden sky, og det var bagermesterens kone fru Poulsen der måtte fortælle ham, at jeg altså ingen is ville have.

Jeg kan huske at de meget unge soldater gik rundt to og to i krigens sidste tid, og at de gerne ville høre radio, hvilket de fik lov til hjemme hos os af min far.